

Однак чи повинен музей як публічна установа враховувати смаки та бажання людей? Музей має зважати на вподобання відвідувачів, але він не зобов'язаний цим вподобанням підкорятися. Відповідати усім цим вподобанням — це немовби віддати музей під контроль якоїсь особи, яка не маючи ніяких знань та навичок з музейної справи, можливо навіть просто не розбираючись у культурі та історії, буде намагатися підлаштувати музей під свій смак, уважаючи, що якісь предмети з колекції чи сама концепція музею та його виставок не є відповідними до його моралі та ідеології.

Музей є виховним закладом, він діє як навчальний заклад, наприклад, як школа. Вчителі не повинні виконувати забаганок, яких бажать від них батьки чи діти, теж саме із музеєм — він повинен враховувати рівень підготовки людей, їхній настрій, але слідувати за примхами публіки музей не повинен. Музей — це місце, яке несе в собі ті знання, які не кожна людина може одразу сприйняти та осмислити. Їй допоможуть екскурсоводи, живі екскурсії та електронні сайти музеїв, і тому немає необхідності через окремі непорозуміння змінювати музей як культурний заклад.

Очевидно, що в роботі з аудиторією музею варто сконцентруватися на мотивації людей до відвідування музейних колекцій і заходів та на поліпшенні якості своєї діяльності. Музеї повинні розглядати культурний розвиток аудиторії як довгострокову мету, у роботі над якою бере участь весь персонал музею.

Орієнтація на відвідувача — ключовий фактор для задоволення потреб аудиторії і формування бажання повернутися в музей знову, але при цьому сам музей повинен зберегти свою ідентичність, не втратити власну значимість, яка виділяє його серед інших культурно-освітніх установ. Музеям необхідно зберігати розмежований підхід до аудиторії. Тобто музей має розуміти своє особливе місце в суспільстві та не втрачати ті цінності, які через вплив навколишнього світу буде намагатися змінити суспільство. Таким чином, тенденції сучасності стимулюють музей приділяти все більше уваги роботі з відвідувачами, а його комунікаційний потенціал зумовлює його позиції в «боротьбі» за відвідувача.

Є. Різниченко

ВНЕСОК П. Д. МАРТИНОВИЧА В РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ СЛОБОЖАЩИНИ

Ye. Riznychenko

CONTRIBUTION OF P. D. MARTYNOVYCH TO THE DEVELOPMENT OF CULTURE OF SLOBOZHANSKYNA

Ініціатором заснування музею в Краснограді є український етнограф, фольклорист, графік і живописець Порфирій Денисович Мартинович. Народився він 25 лютого 1856 р. у с. Стрюківка Костянтиноградського повіту Полтавської губернії (тепер Красноградський район Харківської області). У дитинстві на хлопця з сім'ї земського службовця сильне враження справили пісні та розповіді мандрівних кобзарів, лірників, чумаків.

У 1873 р., витримавши на «відмінно» усі вступні іспити, П. Мартинович стає студентом Санкт-Петербурзької академії мистецтв — на той час найвищого мистецького закладу Російської імперії, де навчається разом з такими в майбутньому відомими українськими художниками, як С. Васильківський, М. Самокиш,

О. Сластьон. Під час літніх вакацій він мандрує селами та містечками Харківщини, Полтавщини та Чернігівщини, збирає унікальні етнографічні матеріали, невтомно замальовує типи традиційного українського побуту. Спілкування з кобзарями, лірниками, стихівничими, відбір і ретельне заучування на пам'ять зібраного матеріалу (що вважав дуже важливим для повноцінного осягнення народного світобачення) дивним чином впливало на розвиток його художньої майстерності і національної свідомості. Він першим з усіх українських художників, на тлі своєї доби, не тільки безпосередньо, стихійно, але свідомо, пройнявшись науковим розумінням ваги широкої художньо-етнографічної роботи, почав із властивим йому щасливим інстинктом аналітика вишукувати старі селянські типи, а разом з тим утворив високу художньо-наукову етнографію, що не тільки цілком дорівнювалась подібним працям іноземців, а здебільшого перевищувала їх.

Художні роботи П. Мартиновича за притаманну їм епічну щирість, простоту і цілісність, одержують від глядачів найсердечніші відгуки. До золотого фонду українського мистецтва увійшли десятки його унікальних робіт, серед яких насамперед відзначимо: «Кобзар Іван Кравченко (Крюковський)» (1876), «Кобзар Тихон Магадин із села Бубни» (1876), «Кобзар Хведір Гриценко (Холодний)», «Чумак Мигаль з Вереміївки», «Голова дівчини», ілюстрації до лірницьких пісень, до думи «Про трьох братів Озівських», до «Енеїди» І. Котляревського.

Під час навчання П. Мартинович бере активну участь у житті Санкт-петербурзької української громади, зокрема з серією своїх ілюстрацій до українських дум у виконанні кобзаря Остапа Вересая виступає перед столичною публікою на «Слов'янських етнографічних концертах». Він щиро заприятелював з кобзарем, ставши йому незмінним поводирем у Санкт-Петербурзі. П. Мартинович робить від співця велику кількість записів і навіть починає переймати гру на кобзі. Недаремно, і сам Порфирій називав себе вустинником — носієм народних епічних пам'ятниць — Вустинських (Устиянських) книг.

1922 р. П. Мартинович стає ініціатором і одним із засновників Красноградського краєзнавчого музею, для якого передав свою народознавчу колекцію і частину своїх художніх робіт і в якому працював до останніх днів свого життя. Як дослідник народної творчості він створює свій особливий т. зв. «емпатичний» метод збору й опрацювання фольклорного матеріалу, а також пропонує авторську методику лабораторного відтворення і природної реконструкції традиційної культурної спадщини в сучасну пору.

У 1930 р. Харківський державний музей українського мистецтва (нині Харківський художній музей) організував виставку художніх робіт П. Мартиновича, яка стала визначною культурною подією тодішнього культурного життя — адже на ній уперше експонувалося понад 150 робіт художника. Після закриття експозиції П. Мартинович більшість своїх робіт подарував Харківському художньому музею.

Глибока віра у святе призначення епічного надбання і надзвичайна відданість ідеї збереження традиційної народної культури для майбуття нащадків були стрижнем усього життя П. Мартиновича.